Зголемувањето на бројот на вработени жртви, корелира со намалување на бројот на упатувања на жртви во Центар за вработување, како мерка на владата за економско зајакнување на оваа популација ранливи категории на граѓани.

Табела 15 - Преглед на бројот на жртвите на семејно насилство по место на живеење во период 2020-2023 година

Место на живеење	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
Град	1179	1255	1253	1325
Село	361	353	294	280
Вкупно	1540	1608	1559	1605

Гледано по место на живеење, евидентно е дека жртвите на семејно насилство во поголем процент, и тоа 75%-83% живеат во град.

Графикон 17 - Процент на бројот на жртви на семејно насилство по место на живеење во период 2020-2023 година

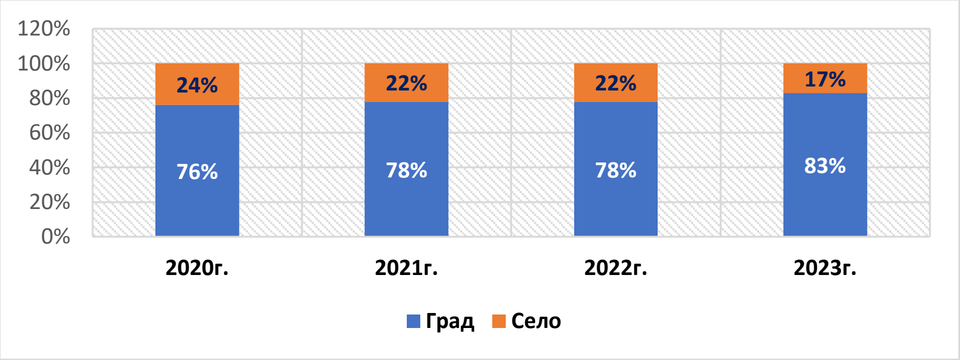

Од горниот графикон се забележи дека има промени на движење на бројот на жртвите на семејно насилство кои живеат во село, и тоа од 361 во 2020 година на 280 во 2023 година кога ги има 7% помалку од вкупниот број споредбено со 2020 година. Причината за тоа може да е миграцијата на населението од село во град, што е тренд во постојан пораст во текот на годините.

8.2. Демографски обележја на сторителите на семејно насилство за 2020-2023г.

Табелата подолу дава преглед на сторителите на семејно насилство по пол и возраст, во периодот 2020-2023 година.

Табела 16 - Преглед на бројот на сторители на семејно насилство по години

Сторители по пол и возраст	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
Полнолетни од машки пол	1320	1279	1201	1260
Полнолетни од женски пол	103	117	143	161
Малолетни од машки пол	5	0	7	3
Малолетни од женски пол	0	0	0	0
Вкупно	1428	1396	1351	1424

Од податоците во табелата 16 може да се увиди дека во целиот период нема позначајни разлики по однос на број на сторители од машкиот пол, додека кај сторителките на насилство се забележува тенденција на раст (графикон 18), и тоа во 2023 година бројот се зголемил за 39%, споредбено со состојбата во 2020 година.

Графикон 18 Процент на бројот на жртви на семејно насилство по место на живеење во период 2020-2023 година

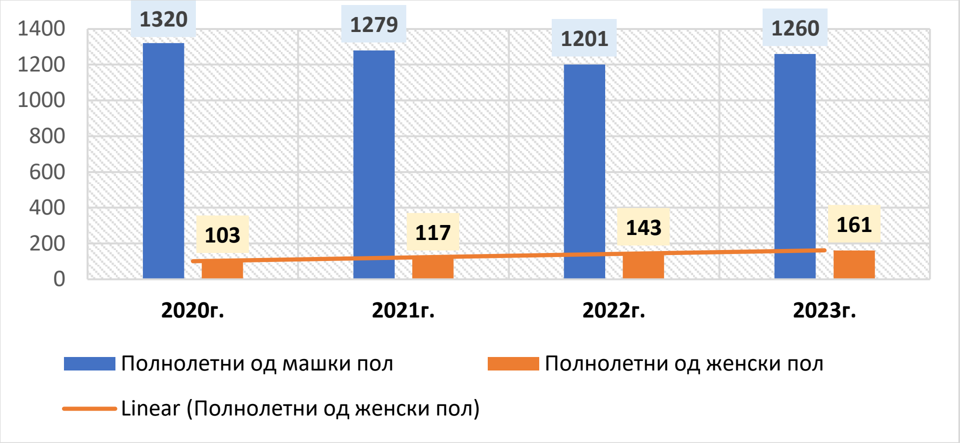

Кај малолетните лица не се едидентирани сторители од женскиот пол, додека кај машки малолетни сторители бројот се движи меѓу 3-7, односно вкупно се 15 сторители на насилство во целиот период, односно помалку од 1 % од вкупниот број на сторители.

По однос на движење на бројот на сторителите во разгледуваниот период, воочлива е неконзистентна динамика со незначителни разлики меѓу годините.

8.3. Вид на семејно насилство во период 2020-2023 година

Податоците од табелата 17 укажуваат дека во периодот од 2020-2023 година, каде што е разгледуван видот на сторено семејно насилство врз полнолетните и малолетните жртви од двата пола, најголем број се однесува на сторено психичко насилство, потоа физичкото насилство, следи економското и најмалку сексуалното семејно насилство.

Табела 17 - Преглед на вкупниот бројот на сторено семејно насилство во период 2020-2023 по пол и вид на насилството

Возраст	Пол	Физичко	Психичко	Сексуално	Економско	Вкупно
Полнолетни	женски	2841	3249	38	106	6234
	Машки	360	806	1	36	1203
Малолетни	женски	132	332	4	6	474
	Машки	99	310	2	7	418
Вкупно		3432	4697	45	155	8329

Најголем број од сторителите извршиле **психичко насилство (52%),** потоа **психичкото насилство (46%), економското** и **сексуално семејно насилство се под еден процент.** Сите видови на насилство се со различна динамика на движење во разгледуваниот период, но забележливо е што во 2023 година, бројот на возрасните жртви е заголемен околу 23%- 24% во споредба со 2020 година, кај двата пола.

Табела 18 - Квантитативен преглед на видот на семејно насилство врз полнолетни жртви од женски пол во период 2020-2023 година

Вид на семејно насилсто на жртви од женски пол	2020 г.	2021г.	2022г.	2023г.	Вкупно
Физичко	671	683	724	763	**2841**
Психичко	718	847	722	962	**3249**
Сексуално	5	16	6	11	**38**
Економско	32	28	19	27	**106**
Вкупно	1426	1574	1471	1763	6234

Податоците од табелата 19 и графикон 19 покажуваат дека полнолетните жртви од машкиот пол во разгледуваниот период доживеале најмногу психичко насилство, како и жените - жртви, но со поголем процент од 67%, потоа физичко насилство со 30%, економското со 3% и сексуално насилство во еден случај во 2022 година.

Табела 19 - Квантитативен преглед на видот на семејно насилство врз полнолетни жртви од машки пол во период 2020-2023 година

Вид на семејно насилство врз полнолетни жртви од машки пол	2020 г.	2021г.	2022г.	2023г.	Вкупно
Физичко	79	84	101	96	**360**
Психичко	176	210	201	219	**806**
Сексуално	0	0	1	0	**1**
Економско	8	8	10	10	**36**
Вкупно	263	302	313	325	1203

Графикон 19 - Процент на вкупниот број на вид на семејно насилство врз полнолетни жртви во периодот 2020-2023 година по пол

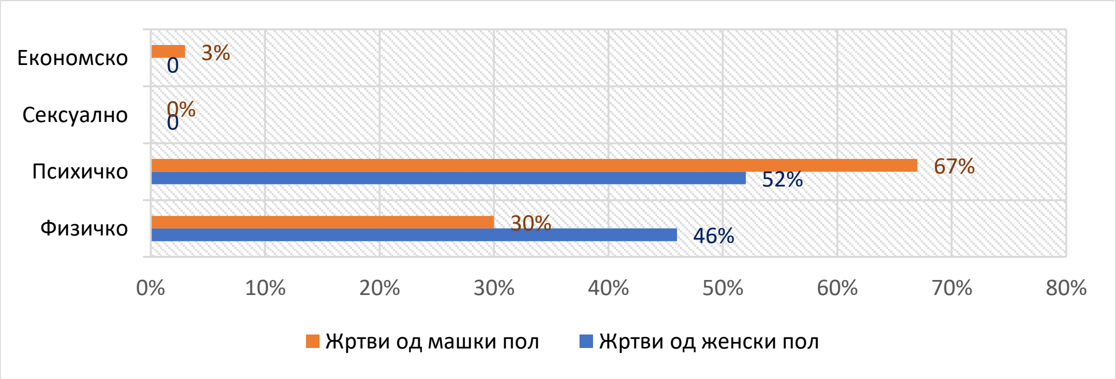

Од добиените податоци во табелите 20 и 21, како и графикон 20 може да се констатира дека во целиот период изложеност на малолетни жртви на различни форми на семејно насилство е речиси идентичен кај двата пола, за разлика од состојбата кај возрасните жртви.

Табела 20 - Квантитативен преглед на видот на семејно насилство врз деца од женски пол во период 2020-2023 година

Вид извршено семејно насилство врз девојчиња	2020 г.	2021г.	2022г.	2023г.	Вкупно
Физичко	12	32	45	43	**132**
Психичко	47	90	85	110	**332**
Сексуално	0	0	1	3	**4**
Економско	5	0	0	1	**6**
Вкупно	64	122	131	157	474

Табела 21 - Квантитативен преглед на видот на семејно насилство врз деца од машки пол во период 2020-2023 година

Вид извршено семејно насилство врз момчиња	**2020 г.**	**2021г.**	**2022г.**	**2023г.**	**Вкупно**
Физичко	3	34	30	32	**99**
Психичко	56	87	72	95	**310**
Сексуално	0	0	1	1	**2**
Економско	7	0	0	0	**7**
Вкупно	66	121	103	128	418

Графикон 20 - Процент на вкупниот број на вид на семејно насилство врз малолетни жртви во периодот 2020-2023 година по пол

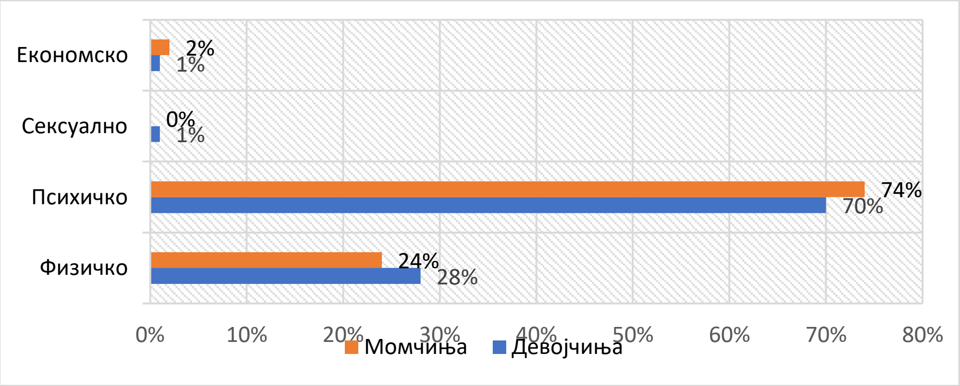

Во разгледуваниот период, евидентен е трендот на драстично зголемување на психичкото и физичкото насилство во 2023 година, и тоа кај девојчиња за 145%, а кај момчиња за 94%, споредбено со 2020 година.

8.4. Постапување на центрите за социјална работа во период 2020-2023 година во постапките на заштита на жртви на семејно насилство

Податоците укажуваат на зголемување на бројот на ново-пријавени жртви на семејно насилство во центар за социјална работа непосредно, од здравство и други институции во континуитет, што е аналогно со состојбата на зголемување на бројот на жртвите. Исклучок е нешто помалиот број на пријави од МВР во 2023 година споредбено со претходниот период.

Табела 22 - Преглед на бројот на пријави на семејно насилство во центар за социјална работа во период 2020-2023 година

Како е упатена жртвата во ЦСР	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
Пријава во ЦСР непосредно	478	560	674	818
Пријава од МВР	1193	1011	1064	969
Пријава од здравство	6	3	19	27
Пријава од др. Институции	15	34	27	49
Вкупно	1692	1608	1784	1863

Графикон 21 - Движење на состојба по подносител на пријави во ЦСР за семејно насилство во период 2020-2023 г.

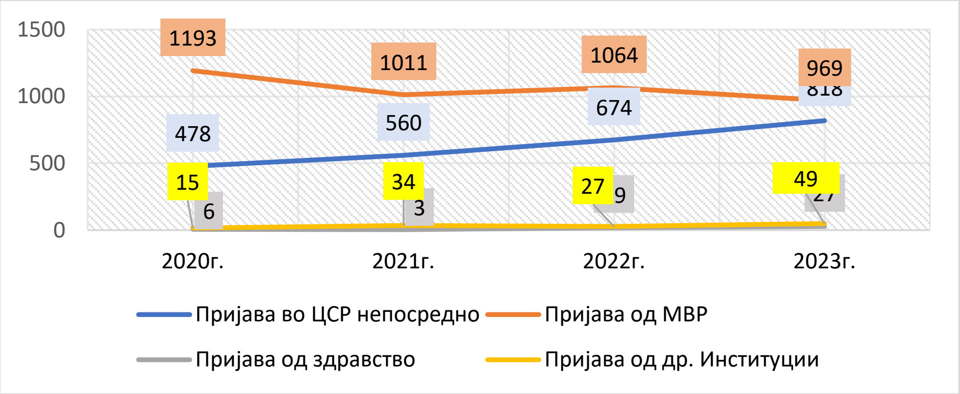

Во поглед на предложените и изречените привремени мерки за заштита во периодот 2020-2023 година евидентно од табелата 23, најголем број на предложени/изречени привремени мерки на заштита имало во 2022 година, а најмала динамика на предлагања/изрекување на мерки имало во 2020 година. Центрите за жртви

на семејно насилство биле најискористени во 2020, а во 2021 година во нив биле згрижени најмалку жртви на семејно насилство.

Табела 23 - Преглед на број на мерки на помош на жртви на семејно насилство во ЦСР во период 2020-2023 г.

Мерки на помош	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
Психо-социјална помош	1413	1608	1467	1427
Правна помош	1060	1352	1056	1061
Интервенција со полиција	153	221	135	110
Интервенција со здравство	57	59	75	59
Упатени во центри за вработување	222	196	133	80
Сместени во центар за привремен престој (засолниште)	116	58	85	100
ГМП	35	63	38	25
ЕПП	15	14	20	30
ППП	1	4	1	2
Вкупно	3072	3575	3010	2894

Податоците покажуваат дека ЦСР применувал сет мерки на помош и заштита на жртвите од семејно насилство согласно надлежноста. Од податоците во табелата 23 може да се забележи дека мерката – упатување на жртвата во надлежен центар за вработување е во константен пад, и тоа од 222 упатувања во 2020 година на 80 во 2023 година, што е аналогно со промена на економскиот статус на жртвата, односно со тренд на зголемување бројот на вработени жртви на семејно насилство во 2022 и 2023 година.

Графикон 22 - Преглед на движење вкупниот број на мерки на помош и заштита на жртви на семејно насилство во ЦСР во период 2020-2023 година

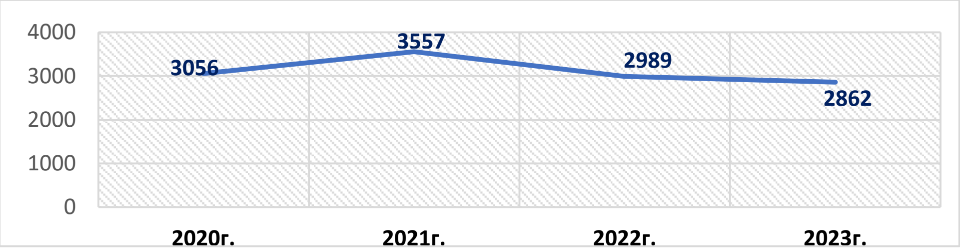

Од графиконот 22 се забележува дека најголем број на применети мерки биле обезбедени во 2021 година, како и дека во разгледуваниот период има осцилации во нивното движење. Евидентна е и тенденцијата на намалување на бројот на преземените мерки за заштита во 2022 и 2023 година, со исклучок на мерката центар за привремен престој (засолниште).

Табела 24 - Преглед на предложени и изречени ПМЗ за периодот 2020-2023 г.

ПМЗ - Привремени мерки на заштита	Соодност на предложени и изречени ПМЗ			
	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
1. Забрана да се закануваа дека ќе стори семејно насилство	294/239	367/348	607/546	**525/448**
2. Забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или друг начин комуницира со член на семејство, директно или индиректно	276/208	344/285	559/491	**501/424**
3. Забрана да се приближува на растојание помало од 100 метри	172/131	259/176	347/292	**382/293**
4. Отстранување од домот без оглед на сопственоста	16/15	15/14	12/10	**10/10**
5. Забрана да поседува огнено или друго оружје или истото да му биде одземено	5/6	6/8	9/6	**7/8**
6. Задолжително да ги врати предметите кои се потребни за задоволување на секојдневните потреби на семејството	5/5	10/11	9/5	**7/5**
7. Задолжително законско издржување на семејството	2/0	18/9	7/1	**2/2**
8. Задолжително да посетува соодветно советувалиште	56/40	80/47	274/240	**209/170**
9. Задолжително лекување на сторителот, доколку злоупотребува, алкохол, дрога и други психотропни супстанции или има психичко заболување	122/74	115/95	188/140	**170/132**
10. Задолжително да ги надомести медицинските и другите трошоци настанати од семејно насилство	1/1	2/2	16/14	**4/0**
11. Изрекување на било која друга мерка која судот која судот ќе ја смета за неопходна за да се обезбеди сигурност и добросостојба на другите членови на семејството	134/108	38/17	63/59	**45/20**
ВКУПНО	1083/ 827	1254/ 1012	2091/ 1804	1862/ 1512

Од табелата 24 и графиконот 23 може да се констатира дека во текот не периодот 2020-2023 година кај голем број на мерките има движење во насока на зголемување на бројот на предложени и на изречени мерки на заштита од семејно насилство.

Најголемото намалување на предложени мерки во разгледуваниот период после 2020 година се забележува кај мерката „изрекување на било која друга мерка која судот која судот ќе ја смета за неопходна за да се обезбеди сигурност и добросостојба на другите членови на семејството", и тоа намалување за 66% во 2023 година споредбено со 2020 година.

Графикон 23 - Преглед на вкупниот број на предложени и изречени ПМЗ на жртви на семејно во период 2020-2023 година

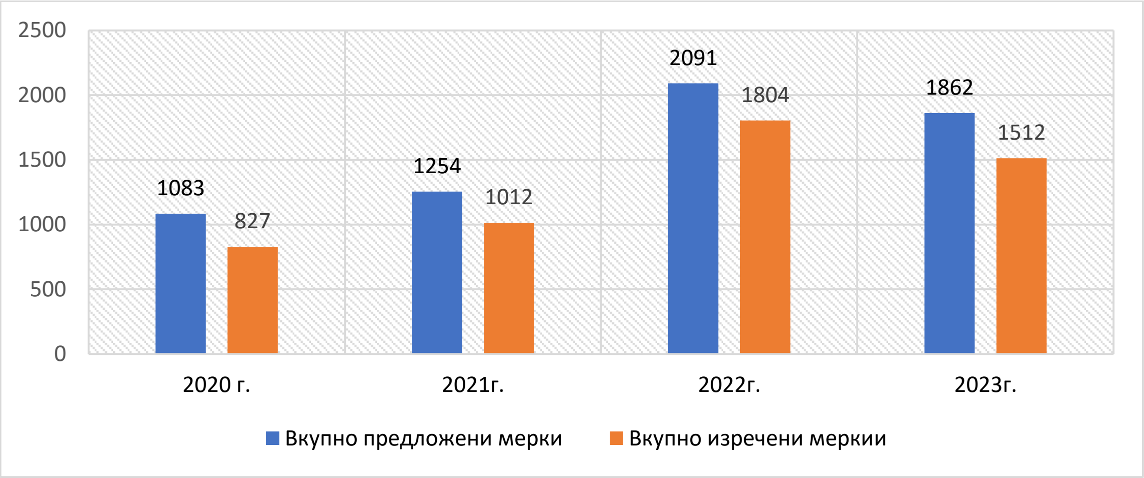

Гледано процентуално, воочлив е трендот на зголемување на изречените ПМЗ споредбено со бројот на прдложените, со благо намалување во 2023 година.

Графикон 24 - Процент на изречени ПМЗ во соодноси со предложени мерки во период од 2020-2023 година

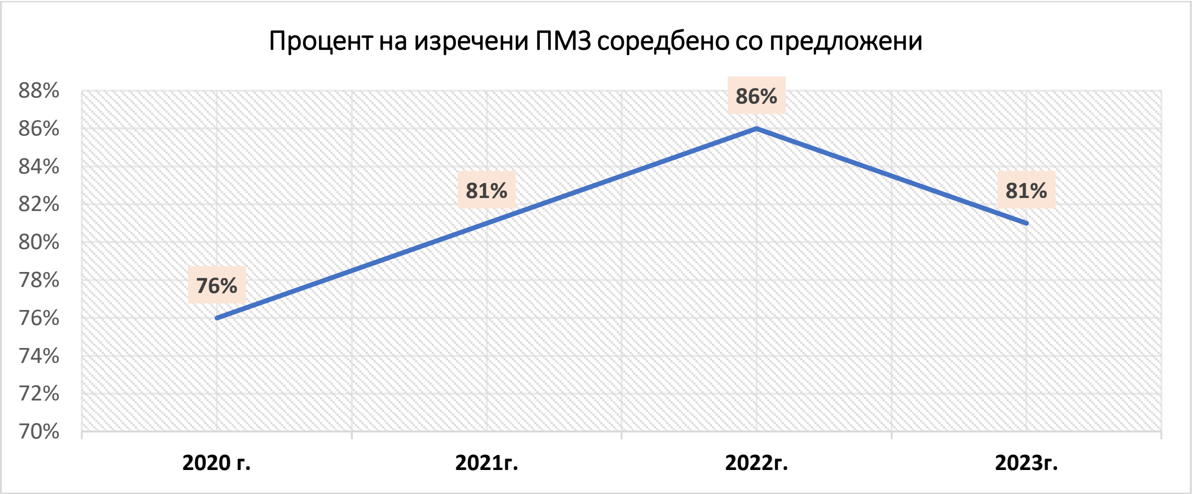

Други мерки и активности кои центрите за социјална работа ги применувале спрема сторителите во 2020, 2021, 2022 и 2023 година, кои воедно се во тренд на зголемување се:

- Кривична пријава за непочитување на привремените мерки за заштита;
- Известување за поседување на оружје и
- Известување на МВР за поседување на службено оружје.

9. Обуки за семејно насилство

Согласно Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство, Министерството за труд и социјална политика има надлежност да подготвува програма за почетна и континуирана едукација на стручните лица што обезбедуваат специјализирани услуги на жени-жртви на родово-базирано насилство и на жртвите на семејно насилство, како и да спроведува почетна и континуирана едукација за стручните лица од центрите за социјална работа за извршување на работите од својата надлежност за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство преку Заводот за социјални дејности.

Министерството за труд и социјална политика исто така дава согласност за програмата на почетна и континуирана едукација за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство.

Во текот на 2023 година, се одржаа серија на обуки за мулти-секторска соработка и за работа со жени жртви на родово-базирано и семејно насилство во организација на Министерството за труд и социјална политика со финансиска поддршка на УНФПА и Британската амбасада, во рамките на кои беа обучени и сертифицирани 33 тренери[1], преку серија на обуки за мулти-секторска соработка и за работа со жени жртви на родово-базирано и семејно насилство.

Во обуките учествуваа и три лица од Заводот за социјални дејности, меѓу кои и авторката на оваа анализа.

Во текот на 2022 година исто така се реализираше интензивна обука за работа со сторители, наменета за професионалци од системот на социјална заштита, здравство, полиција, образование и невладин сектор во организација на Министерството за труд и социјална политика и граѓанската организација Хера. Во овие обуки беа вклучени и советници од Заводот за социјални дејност и професионалци од ЈУ МЦСР на град Скопје.

[1] https://northmacedonia.unfpa.org/en/news/unfpa-and-british-embassy-skopje-awarded-certificates-professionals-gender-based-violence

10. Надзори по предмети со семејно насилство

Во текот на 2023 година, Заводот реализираше надзор над стручна работа во 67 предмети, од кои 10 беа предмети, во кои корисниците изразија незадоволство во постапувањето на стручните работници од ЦСР при заштита од семејно насилство. Во два од тие предмети, се постапувало во заштита на деца како директни жртви на семејно насилство.

Преку надзорите се согледа дека стручните работници имаат голема потреба од различни специјализирани обуки за работа во оваа проблематика, како:

- проценка на жртви и на сторители на родово базирано насилство врз жените и семејно насилството
- избор на мерки за заштита на жртви на родово-базирано и семејно насилство,
- превенција од институционална виктимизација на жртвите на насилство, особено децата и др.

Преку надзорите се согледува дека работењето на оваа проблематика станува сè покомплексно заради фактот, што таму каде што во семејствата со семејно насилство има малолетни деца, се покренуваат и други постапки (бракоразводни постапки, постапки за уредување на личните односи и непосредните контакти на децата со родител со кого не живеат при развод на бракот, итн.).

Децата многу често се инволвираат во тие постапки, при што злоупотребувачкиот родител ги користи видувањата со детето / децата за да продолжи насилството врз поранешниот брачен партнер.

Се случува вакви предмети долг временски период да остануваат активни во центрите за социјална работа, при што децата се заштитуваат преку примена на превентивни или рестриктивни мерки од надзорот над вршењето на родителското право.

Од спроведените надзори од страна на Заводот по предмети со семејно насилство, во кои има постапувања и по други ризици, се согледува дека децата се секогаш жртви во таквите семејства со нарушени и конфликтни родителски релации, но не секогаш и се препознаени како такви, односно се случува да не бидат опфатени со мерки на помош и заштита, заедно со другиот незлоупотребувачки родител, кој во центарот за социјална заштита е евидентиран како жртва на семејно и/или родово базирано насилство.

Оттука се согледува потребата од посветување на поголемо внимание на работа со децата од семејствата, во кои постои родово базирано насилство и/или семејно насилство, од аспект на проценка на видот и на последиците од насилството, без оглед дали станува збор за деца кои се директни или индиректни жртви на насилство.

11. НЕДОСТАТОЦИ ВО СТРУЧНАТА ЕВИДЕНЦИЈА

Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство дава јасни насоки да се прави разлика помеѓу родово-базираното насилство над жените и семејното насилство, меѓутоа во центрите за социјална работа сѐ уште се врши евиденција само на семејното насилство, преку табели, кои се доставуваат до Заводот за социјални дејности и Министерството за труд и социјална политика.

Се очекува овој проблем делумно да се надмине преку актуелизирање и примена на софтверската програма SWIS во центрите за социјална работа, која ќе даде можности за внес на правата и на услугите од социјална заштита.

Сепак, комплетно надминување на проблемот ќе се постигне преку измена на актуелниот образец за проценка на ризикот од насилство за жртвите, кој е составен дел од актуелниот Правилник (*Правилник за начинот на спроведување на проценка на ризик од сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзиното семејство и на ризикот од повторување на насилството, соодветното управување со ризикот, спроведување и следење на мерките за заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство, преземени од центарот за социјална работа и потребните обрасци, Службен весник на РСМ, бр. 240 од 26.10.2021 година*).

Имено, со примена на овој образец е невозможно да се изврши соодветна проценка на ризикот од насилство, кога жртвата е малолетно лице или пак полнолетно лице од машки пол.

Понатаму, постои и неусскладеност помеѓу центрите за социјална работа во поглед на прикажувањето на податоците за жртвите на насилство.

Имено, некои центри за социјална работа, во кварталните табели го прикажуваат бројот на жени-жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство истовремено, а други ги прикажуваат само жртвите на семејно насилство.

Јасна е потребата на стручните работници да прикажат точен број на корисници на права и услуги од социјалната заштита со кои работат, меѓутоа постои јасна насока во кварталните табели да се даваат податоци само за <u>жртви на семејно насилство</u>.

Од спроведените надзори по предмети со семејно насилство и реализираните работно-консултативни средби со претставници од ЦСР по одредени предмети, се добиваат сознанија за актуелниот недостаток од јасно конципиран образец за проценка на ризикот од насилство за малолетни жртви (без оглед на нивниот пол) и полнолетни жртви од машки пол, бидејќи содржината на актуелниот образец е конципирана само за жени-жртви на насилство.

12. Препораки за унапредување на квалитетот на стручната работа на ЦСР

Врз основа на сознанијата од континуираната комуникација со центрите за социјална работа за време на обуки, координативни средби и надзори, како и долгогодишното искуство од работа на оваа проблематика, констатирани се следните активности, кои треба да се преземат на повеќе нивоа, со цел да се унапреди превенцијата и квалитетот на стручната работа во доменот на заштитата на жртвите на семејно и родово-базирано насилство:

Генерални препораки до креаторите на политики и закони

1) Унапредување на превенцијата поголемо вклучување на воспитно-образовните институции. Ова може да се постигне преку обуки за сензибилизирање на професионалците од образовните институции за надлежностите на институциите од системот на социјална заштита, во случај на препознавање на можно родово-базирано насилство над жените и девојчињата и/или семејно насилство меѓу децата / учениците и /или членови на нивното семејство;
2) Зголемување на бројот и регионалната дисперзија на сервисите за психо-социјален третман како за жртви, така и за сторители на родово-базирано и семејно насилство, согласно акциониот план за Истанбулската конвенција;
3) Подобрување на имплементацијата на законските решенија, преку измена на актуелниот Правилник во делот на проценка на ризикот од насилство за жртвите, така што да се осмислат повеќе различни обрасци за проценка, во зависност од полот и возраста на жртвите;
4) Превенција на институционална виктимизација на жртвите преку зголемување на импутот на државата во поглед на финансии, опрема и човечки ресурси кај давателите на социјални услуги за жртвите на семејно и родово-базирано насилство.
5) Активно вклучување на мажите и момчињата, во спречувањето на сите форми на насилство, согласно ИК;
6) Развивање на програми за сторителите во затворски средини;
7) Развивање услуги за сторители на различни видови сексуални деликти и други видови корисници (како што се педофили, жени-сторителки на насилство, сторители на сексуално семејно насилство и други).

Препораки до професионалците од системот на социјална заштита

8) Активно учество на стручните работници од центрите за социјална работа и од други заинтересирани страни во обуки за работа со жртви и сторители на родово базирано насилство над жени и семејно насилство, во организација на

Министерството за труд и социјална политика, во соработка со Заводот за социјални дејности и други партнерски организации.

9) Поголема посветеност на стручните работници од центрите за социјална работа во превенција од институционална виктимизација и постапување согласно правата и најдобрите интереси на децата преку практичната примена на законската регулатива за семејно насилство, како и на добиените знаења од обуките за семејно насилство.

10) Кадровско екипирање, т.е. комплетирање на повеќе стручни тимови, кои ќе работат на проблематиката родово-базирано насилство над жени и семејно насилство (за работа во центрите за социјална работа и во советувалиштата за жртви и сторители на семејно насилство).

11) Активирање на мулти-секторските тимови преку поголема иницијативност на центрите за социјална работа во делот на координација, соработка и информираност помеѓу членовите на мултисекторските тимови за семејно насилство на локално ниво, со цел да се унапреди заштитата на жртвите.

12) Координација и редовни работни средби помеѓу претставници од центрите за социјална работа во РС Македонија и останатите институции – членови на мултисекторските тимови на локално ниво, на кои ќе бидат дискутирани позитивните и негативните искуства, можностите за унапредување на законските решенија и сите други аспекти од заедничкото работење, кои влијаат на тековната пракса и квалитетот на услугите кон жртвите и сторителите на семејно насилство.

13) Реализација на истражувања за различни аспекти од областа на родово-базирано насилство над жените и девојчињата и семејното насилство, кои треба да расветлат одредени сегменти од оваа проблематика, врз основа на кои ќе се унапреди квалитетот на професионалната пракса во поглед на превенцијата и третманот на истата;

Препораки до општата популација население

14) Поголема сензибилност и ажурност во пријавување на родово-базирано насилство над жените и девојчињата и на семејното насилство, како и нетолеранција на насилството, како стил на воспитување на децата или начин на живеење во брачните и семејните релации.

ПРИЛОЗИ:

1) **Збирна обработка на податоци за семејно насилство за сите 4 квартали од 2023 година**

2) **Статистички белези за жртви и сторители на семејно насилство во** РС МАКЕДОНИЈА (2020-2023)

Прилог 1)

ЗБИРНА ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИ ЗА СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ЗА СИТЕ 4 КВАРТАЛИ ОД 2023 ГОДИНА

Индикатор за обработка	ЦСР				
Вкупно ЖСН:	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	**Збир**
Македонци	275	258	348	351	**1,232**
Албанци	52	43	61	47	**203**
Роми	19	33	28	29	**109**
Други	18	15	16	12	**61**
вкупно	364	349	453	439	1,605
Пол на на жртвите					
Полнол. ЖСН од машки пол	58	57	63	66	244
Полнол. ЖСН од женски пол	252	251	319	302	1,124
Мал. ЖСН од машки пол	26	18	47	29	120
Мал. ЖСН од женски пол	28	23	24	42	117
вкупно	364	349	453	439	1,605
Економски статус на ЖСН					
Вработени ЖСН	175	172	217	209	773
Невработени ЖСН	152	129	185	190	656
Стари лица	37	48	51	40	176
вкупно	364	349	453	439	1,605
Место на живеење на ЖСН					
Град	296	292	379	358	1,325
Село	68	57	74	81	280
вкупно	364	349	453	439	1,605
Помош во надлежност на ЦСР					
Психо-социјална помош	324	320	365	418	1,427
Правна помош	249	214	274	324	1,061
Интервенција со полиција	14	44	34	18	110
Интервенција со здравство	10	18	12	19	59
Упатено во АВРМ	28	20	21	11	80
Сместени во ЦЖСН	14	22	27	37	100
ГМП	7	6	5	7	25
ЕПП	4	11	5	10	30
ППП	/	1	/	1	2
Како е упатена жртвата во ЦСР					
Пријава во ЦСР	183	153	230	252	818
Пријава од МВР	206	212	284	267	969
Пријава од здравство	3	7	12	5	27
Пријава од др. институции	17	3	15	14	49

ЖЕНИ жртви	Вид на насилство	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Збир
	Физичко	179	159	227	196	**761**
	Психичко	200	216	295	271	**882**
	Сексуално	1	3	1	6	**11**
	Економско	7	2	1	17	**27**
МАЖИ жртви	Физичко	17	24	26	29	**96**
	Психичко	50	60	58	51	**219**
	Сексуално	0	0	0	0	**0**
	Економско	3	1	1	5	**10**
ЖЕНСКИ деца	Физичко	6	5	11	21	**43**
	Психичко	28	17	32	33	**110**
	Сексуално	0	1	2	0	**3**
	Економско	0	1	0	0	**1**
МАШКИ деца	Физичко	6	5	10	11	**32**
	Психичко	27	13	31	24	**95**
	Сексуално	0	0	1	0	**1**
	Економско	0	0	0	0	**0**

Податоци за ССН по ЦСР	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Збир
Полнол. ССН мажи	268	297	362	333	1,260
Полнол. ССН жени	46	35	37	43	161
Мал. ССН машки	1	1	0	1	3
Мал. ССН женски	0	0	0	0	0
Кр. Пријави за ССН за непочитување ПМЗ	17	23	16	21	77
Извест. за постоење оружје кај ССН	15	23	43	36	117
Известув.за пристап на ССН до оружје	4	18	10	36	68

ПМЗ (Привремени мерки за заштита за жртвите предлагани спрема сторителите)	Соодное на предложени и изречени ПМЗ				
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Збир
1. Забрана да се заканува дека ќе стори семејно насилство	123/120	106/87	167/146	129/95	525/448
2. Забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или друг начин комуницира со член на семејство, директно или индиректно	123/105	92/80	153/139	133/100	501/424
3. Забрана да се приближува на растојание помало од 100 метри	70/54	68/53	145/108	99/78	382/293
4. Отстранување од домот без оглед на сопственоста	3/2	2/3	4/3	1/2	10/10
5. Забрана да поседува огнено или друго оружје или истото да му биде одземено	1/1	2/3	2/2	2/2	7/8
6. Задолжително да ги врати предметите кои се потребни за задоволување на секојдневните потреби на семејството	5/3	½	1/0	0	7/5
7. Задолжително законско издржување на семејството	0/0	1/1	0/0	1/1	2/2
8. Задолжително да посетува соодветно советувалиште	55/49	41/30	65/57	48/34	209/170
9. Задолжително лекување на сторителот, доколку злоупотребува, алкохол, дрога и други психотропни супстанции или има психичко заболување	30/21	40/34	51/37	49/40	170/132
10. Задолжително да ги надомести медицинските и другите трошоци настанати од семејно насилство	0/0	0/0	1/0	3/0	4/0
11. Изрекување на било која друга мерка која судот која судот ќе ја смета за неопходна за да се обезбеди сигурност и добросостојба на другите членови на семејството	3/2	6/5	22/9	14/4	45/20
ВКУПНО	413/357	359/298	611/501	479/356	1,862/ 1,512

Советувалишна работа со жртви на семејно насилство:

I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Збир
6 жени / 20 средби (во Скопје и Кавадарци)	8 жени / 45 средби (во Скопје)	7 жени 32 средби (во Скопје)	9 жени 34 средби (во Скопје)	**30 жени/ 129 средби (во Скопје и Кавадарци)**

Советувалишна работа со сторители на семејно насилство:

I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Збир
38 сторители/121 средба	25 сторители/ 78 средби	37 сторители 112 средби	39 сторители 79 средби	**139 сторители 390 средби (во Скопје)**

Прилог 2)

Компаративен преглед на статистички белези на жртвите и сторителите на семејно насилство и преземени активности на ЦСР во заштита на жртвите (2020-2023)

Статистички белези за ЖСН (жртви на семејно насилство)	ЦСР			
Националност на ЖСН	2020	2021	2022	2023
Македонци	1174	1180	1149	1232
Албанци	137	191	197	203
Роми	153	182	154	109
Други	76	55	59	61
Вкупно	1540	1608	1559	1605
Пол на на жртвите				
Полнол. ЖСН од машки пол	251	274	253	244
Полнол. ЖСН од женски пол	1170	1119	1092	1124
Деца ЖСН од машки пол	58	104	108	120
Деца ЖСН од женски пол	61	111	106	117
Вкупно	1540	1608	1559	1605
Економски статус на ЖСН				
Вработени ЖСН	645	659	729	773
Невработени ЖСН	742	788	666	656
Стари лица	153	161	164	176
Вкупно	1540	1608	1559	1605
Место на живеење на ЖСН				
Град	1179	1255	1253	1325
Село	361	353	294	280
Вкупно	1540	1608	1559	1605
Мерки на помош за ЖСН во надлежност на ЦСР				
Психо-социјална помош	1413	1608	1467	1427
Правна помош	1060	1352	1056	1061
Интервенција со полиција	153	221	135	110
Интервенција со здравство	57	59	75	59
Упатено во АВРМ	222	196	133	80
Сместени во ЦЖСН	116	58	85	100
ГМП	35	63	38	25
ЕПП	15	14	20	30
ППП	1	4	1	2
Како е упатена жртвата во ЦСР				
Пријава во ЦСР	478	560	674	818
Пријава од МВР	1193	1011	1064	969
Пријава од здравство	6	3	19	27
Пријава од др. институции	15	34	27	49

Податоци за број на ССН (сторители на семејно насилство) и преземени мерки	2020	2021	2022	2023
Полнолетни ССН мажи	1320	1279	1201	1260
Полнолетни ССН жени	103	117	143	161
Деца ССН од машки пол	5	0	7	3
Деца ССН од женски пол	0	0	0	0
Кр. Пријави за ССН за непочитување ПМЗ	26	39	58	77
Извест. за постоење оружје кај ССН	12	34	60	117
Известув.за пристап на ССН до оружје	7	10	45	68
ВКУПНО ССН	1428	1396	1351	1424

	ЦСР	2020	2021	2022	2023
ЖЕНИ жртви	Физичко	671	683	724	763
	Психичко	718	847	722	962
	Сексуално	5	16	6	11
	Економско	32	28	19	27
	Вкупно различни видови доживеано насилство за жени ЖСН	1,426	1,574	1,471	1,763
МАЖИ жртви	Физичко	79	84	101	96
	Психичко	176	210	201	219
	Сексуално	0	0	1	0
	Економско	8	8	10	10
	Вкупно различни видови доживеано насилство за мажи ЖСН	263	302	313	325
Девојчиња жртви	Физичко	12	32	45	43
	Психичко	47	90	85	110
	Сексуално	0	0	1	3
	Економско	5	0	0	1
	Вкупно различни видови доживеано насилство за девојчиња ЖСН	64	122	131	157
Момчиња жртви	Физичко	3	34	30	32
	Психичко	56	87	72	95
	Сексуално	0	0	1	1
	Економско	7	0	0	0
Вкупно различни видови доживеано насилство за момчиња ЖСН		66	121	103	128

ПМЗ	Соодност на предложени и изречени ПМЗ			
	2020	2021	2022	2023
13. Забрана да се закануува дека ќе стори семејно насилство	294/239	367/348	607/546	**525/448**
14. Забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или друг начин комуницира со член на семејство, директно или индиректно	276/208	344/285	559/491	**501/424**
15. Забрана да се приближува на растојание помало од 100 метри	172/131	259/176	347/292	**382/293**
16. Отстранување од домот без оглед на сопственоста	16/15	15/14	12/10	**10/10**
17. Забрана да поседува огнено или друго оружје или истото да му биде одземено	5/6	6/8	9/6	**7/8**
18. Задолжително да ги врати предметите кои се потребни за задоволување на секојдневните потреби на семејството	5/5	10/11	9/5	**7/5**
19. Задолжително законско издржување на семејството	2/0	18/9	7/1	**2/2**
20. Задолжително да посетува соодветно советувалиште	56/40	80/47	274/240	**209/170**
21. Задолжително лекување на сторителот, доколку злоупотребува, алкохол, дрога и други психотропни супстанции или има психичко заболување	122/74	115/95	188/140	**170/132**
22. Задолжително да ги надомести медицинските и другите трошоци настанати од семејно насилство	1/1	2/2	16/14	**4/0**
23. Изрекување на било која друга мерка која судот која судот ќе ја смета за неопходна за да се обезбеди сигурност и добросостојба на другите членови на семејството	134/108	38/17	63/59	**45/20**
ВКУПНО	1083/ 827	1254/ 1012	2091/ 1804	1,862/ 1,512

Збирно – вид насилство по години, пол и возраст на жртвите (2020-2023)

Возраст	Пол	Физичко	Психичко	Сексуално	Економско	Вк.
Полнолетни	женски	2,841	3,269	36	106	6,252
	машки	360	806	1	36	1,203
Малолетни	женски	132	332	3	6	473
	Машки	99	310	2	7	418
Вкупно		3,432	4,717	42	155	8,346

Збирно – вид насилство по години, само за деца –жртви на семејно насилство

2020

Пол	Физичко	Психичко	Сексуално	Економско	Вк.
Девојчиња	12	47	/	5	64
Момчиња	3	56	/	7	66
Вкупно	15	103	/	12	130

2021

Пол	Физичко	Психичко	Сексуално	Економско	Вк.
Девојчиња	32	90	/	/	122
Момчиња	34	87	/	/	121
Вкупно	66	177	/	/	183

2022

Пол	Физичко	Психичко	Сексуално	Економско	Вк.
Девојчињ а	45	85	1	/	131
Момчиња	30	72	/	/	102
Вкупно	75	157	1	/	233

2023

Пол	Физичко	Психичко	Сексуално	Економско	Вк.
Девојчињ а	43	110	2	1	156
Момчиња	32	95	1	0	128
Вкупно	75	205	3	1	284

Советувалишна работа со жртви на семејно насилство, по години:

2020	2021	2022	2023	**Збир**
71	64	59	30	**224**

(Советувалишната работа со жртви се одвивала во советувалиштата при ЈУ МЦСР на град Скопје, ЈУ МЦСР Куманово и НВО Хера во Скопје).

Советувалишна работа со сторители на семејно насилство, по години:

2020	2021	2022	2023	**Збир**
68	75	96	139	**378**

(Советувалишна работа со сторители со изречени судски мерки се одвива единствено во советувалиштето при ЈУ МЦСР на град Скопје)

Деца жртви и сторители на семејно насилство евидентирани во ЦСР во РСМ

Период 2020 – 2023 година

Деца жртви на семејно насилство, по години			
години	Момчиња	Девојчиња	Вкупно
2020	58	61	**119**
2021	104	111	**215**
2022	108	106	**214**
2023	120	117	**237**
Вкупно	**390**	**395**	**785**

Деца сторители на семејно насилство, по години			
години	Момчиња	Девојчиња	Вкупно
2020	5	0	**5**
2021	0	0	**0**
2022	7	0	**7**
2023	3	0	**3**
Вкупно	**15**	**0**	**15**

.

Корисни линкови

Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство

https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/2021/1a28a922f364401e94935d4d694b9d75.pdf

Закон за семејството – пречистен текст од 2015 година

https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/zakoni/5.11_%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D1%98%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE%20(%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%20%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D0%BD%D0%BE%D0%B5%D0%BC%D0%B2%D1%80%D0%B8%202015).pdf

Контакт информации за центрите за социјална работа во Република Северна Македонија

https://aspi.mk/imateli/362/

Надлежности на Центар за социјална работа

https://www.mtsp.gov.mk/specijalizirani-uslugi-za-zrtvi-na-semejno-nasilstvo.nspx

Оддел советувалиште при ЈУ МЦСР на град Скопје

https://www.jumcsrskopje.gov.mk/oddel-sovetuvaliste

МТСП - Регистар на лиценцирани даватели на социјални услуги:

https://www.mtsp.gov.mk/registri-ns_article-registar-na-licencirani-davateli-na-socijalni-uslugi.nspx

Протокол за меѓусебна соработка на надлежни субјекти за преземање мерки за превенција, спречување и заштита од насилство врз жени и семејно насилство

https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/2023/protokoli/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A2%D0%9E%D0%9A%D0%9E%D0%9B%20%D0%97%D0%90%20%D0%9C%D0%95%D0%83%D0%A3%D0%A1%D0%95%D0%91%D0%9D%D0%90%20%D0%A1%D0%9E%D0%A0%D0%90%D0%91%D0%9E%D0%A2%D0%9A%D0%90-%D0%9D%D0%90%D0%A1%D0%98%D0%9B%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%9E%20%D0%92%D0%A0%D0%97%20%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%98%20%D0%98%20%D0%A1%D0%95%D0%9C%D0%95%D0%88%D0%9D%D0%9E%20%D0%9D%D0%90%D0%A1%D0%98%D0%9B%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%9E.pdf

Линк до регионалното истражување за мапирани програмите за сторители во Западен Балкан, спроведено од експертки од Европската мрежа на организациии кои работат со сторители (WWP EN - Work With Perpetrators European Network)

https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Projects/STOPP/WWPEN_STOPP_ExecSum_NM_220614_web.pdf